

Op een oorlogskerkhof in de Westhoek in België, staat een beeld van de Duitse kunstenares Käthe Kollwitz.

"Het Treurende Ouderpaar".

Een vader. En een moeder. En het verdriet om hun zoon.

En in het beeld zie je al die vaders en moeders die treuren om kinderen die vallen in zinloze oorlogen.

Aanvankelijk maakte Käthe Kollwitz het beeld ter herinnering aan haar eigen zoon Peter, soldaat in het Duitse leger in 1914. Hij was toen 18 jaar. Later zei ze er zelf over dat het voor alle omgekomen soldaten was, aan welke kant ze ook streden...

In datzelfde jaar, 1914, werd Etty Hillesum geboren.

Ik zal denk ik niet de enige hier zijn, die haar dagboek "Het verstoorde leven" in de kast heeft staan.

Voor mij is "Het verstoorde leven" een boek dat ik zo vaak gelezen heb, dat ik hele passages bijna uit mijn hoofd ken.

Zoals het fragment over de jasmijn...

Je ziet mijn God, ik zorg goed voor je. Ik breng je niet alleen mijn tranen en bange vermoedens. Ik breng je op deze zondagochtend zelfs geurende jasmijn.

En ik zal je alle bloemen brengen die ik op mijn wegen tegenkom, en werkelijk, dat zijn er vele".

Alle bloemen die ik op mijn wegen tegenkom...

Een joodse vrouw in 1942. Woorden die zo lijken ín te gaan tegen alles wat zij in die maanden meemaakt.

De bange vermoedens waarover ze schrijft, de dreiging en uitzichtloosheid. En dan toch "*ik zal je alle bloemen brengen...*"

En ik dacht daaraan toen ik de woorden las van de profeet Micha zulke woorden ook in de context van deze tijd met zoveel dreiging, zoveel onrust in de wereld.

En ook hun woorden werden uitgesproken in zware tijden.

Mensen zijn moedeloos door wat ze om zich heen zien.

Politiek, sociaal. Machtsmisbruik, oorlogen, geweld...

Maar Micha staat op:

Hij probeert de mensen moed in te spreken.

Ze moeten vasthouden aan het visioen van de Eeuwige.

Micha wil dat de mensen de droom van God zullen dromen.

Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.
Alles goed en nieuw, een ongebroken schepping,
een bewoonbare wereld. Eindelijk vrede.
En niemand die nog vreest voor een nieuwe morgen.

Bij zowel Micha als bij Etty Hillesum staan hun woorden in fel contrast met de tijd waarin ze leven, bij wat ze om zich heen zien gebeuren.
Een tijd die misschien wel herkenbaar is voor ons.

De wereld heeft weer zoveel dreigends. Beelden uit Gaza, beelden uit Oekraïne, bezorgmakende machtige presidenten.
En altijd weer de talloze vluchtelingen.
Het zoeken naar een weg om hen te herbergen.
Het welkom enerzijds.
Maar ook de verharding en radicalisering en soms de ontmenselijking...
Grenzen dicht???

In tijden zoals deze, van oorlog en vernietiging, lijkt soms als eerste de nuancering te sneuvelen.
Wij of zij?
Goed of kwaad?
En wat loopt het soms door elkaar heen...
Het kost moeite om te nuanceren. In het of-of denken kun je zoveel gemakkelijke je positie bepalen... Ben ik voor? Of ben ik tegen?
Als je nuanceert, als het en-en is... welke keuze maak je dan? Wanneer ben je dan klaar met denken?
Een paar maanden geleden sprak Joris Luyendijk erover in een tv-uitzending.
Hij zei: "maak het jezelf eens wat moeilijker"...
Probeer de nuance niet te verliezen. Stel liever vragen dan antwoorden te geven...

En ik zou daaraan willen toevoegen:
Denk aan mensen zoals Micha en zoals Etty Hillesum. Mensen die de hoop niet lieten varen, tegen alles in. Want alleen al het wéten dat er zulke mensen zijn, geeft anderen moed en vertrouwen.
Hoe belangrijk dus dat wij steeds weer proberen hoopvolle mensen ter zijn, en om momenten en vindplaatsen van hoop met elkaar te delen.

Opdat op een dag, niemand meer vreest voor een nieuwe morgen...